



**DO UREDITVE
NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA**



With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union



Vsebina

O PROJEKTU.....	3
KAJ SMO URESNIČILI V PROJEKTU.....	4
POLITIKE PRIZNAVANJA IN POTRJEVANJA NFL V DRŽAVAH, KI SO DELUJEJO V PROJEKTU.....	8
ALBANIJA.....	8
BOLGARIJA	8
BOSNA IN HERCEGOVINA	9
GRČIJA	9
ITALIJA.....	10
KOSOVO.....	10
ČRNA GORA.....	10
SEVERNA MAKEDONIJA	11
SRBIJA	11
SLOVENIJA.....	12
TURČIJA	12
SODELOVANJE Z VLADO NA PODROČJU NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA	12
ALBANIJA.....	12
BOLGARIJA	13
BOSNA IN HERCEGOVINA	13
GRČIJA	14
ITALIJA.....	14
KOSOVO.....	15
ČRNA GORA.....	15
SEVERNA MAKEDONIJA	15
SRBIJA	16
SLOVENIJA.....	16
TURČIJA	17
KAJ PRAVIJO MLADI O NFE V SVOJI LOKALNI SKUPNOSTI	18
PRIPOROČILA	23



O PROJEKTU:



Projekt "Youth Ambassadors of Non Formal Learning" se je začel novembra 2019. V projektu so sodelovali partnerji iz 11 držav: Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto (Novo mesto/Slovenija), The Future Now Association (Sofija/Bolgarija), Kosovo Center for Diplomacy (Pristina/Kosovo), United Societies of the Balkans (Thessaloniki/Grčija), Youth4Society (Tirana/Albanija), Center for Intercultural Dialogue (Kumanovo/Severna Makedonija), Association for Democratic Prosperity - Zid (Podgorica/Črna gora), NGO IUVENTA (Šabac/Srbija), urk Girisim ve is Dunayasi Konfederasyonu (Istanbul/Turčija), TDM 2000 (Cagliari/Italija) ter LDA Mostar, ki je bila vodilna organizacija projekta.

Cilj projekta je spodbujati udeležbo v dejavnostih neformalnega izobraževanja ter spodbujati pomen potrjevanja in priznavanja kompetenc, pridobljenih zunaj formalnega izobraževalnega okolja, z uporabo inovativnih metodologij.

Cilj projekta je poudariti vse, kar je bilo doslej narejenega v sodelujočih držav, z dejavnostmi, organiziranimi po uvodnem srečanju v Makedoniji.



V določenem obdobju je bilo zaradi pandemije covid-19 ustavljeno izvajanje vseh dejavnosti, vendar smo ob navdušenju naših partnerjev in ob motiviranosti mladih z dejavnostmi nadaljevali takoj, ko so pogoji to dovoljevali.

Projekt temelji na neformalnem izobraževanju in deluje na razvoju nove metodologije "ambasadorjev neformalnega izobraževanja mladih", usposobljenih mladih, ki lahko s pomočjo vrstniškega pristopa in svojih izkušenj navdihujejo druge mlade in ustrezne udeležence, da bolje cenijo in uporabljajo izkušnje neformalnega izobraževanja (nadalje NFL).

KAJ SMO URESNIČILI V PROJEKTU:

Prva dejavnost, s katero se je projekt uradno začel, je bil uvodni sestanek, ki je potekal januarja 2020 v Kumanovu v Severni Makedoniji. Na uvodnem srečanju so imeli partnerji priložnost, da se spoznajo, si izmenjajo izkušnje v zvezi z NFE in sodelujejo pri dejavnostih, ki se bodo izvajale v prihodnjem obdobju. Srečanje je bilo uporabljeno tudi za boljše razumevanje projekta, razdelitev nalog in iskanje rešitve najprimernejšega komunikacijskega kanala.



Druga dejavnost je bila uradna otvoritev konference v 11 državah, ki sodelujejo v projektu. Glede na razmere, ki so nas medtem doletele, vse organizacije udeleženke niso imela možnosti organizirati konference v živo, ampak so to storile prek spletnih platform in tako povabile zainteresirane strani, mlade in vse deležnike, da se jim pridružijo pri predstavitvi projekta, po drugi strani pa tudi sodelovanju pri njem. Na konferencah se je skupaj zbralo več kot 500 ljudi, ki so se seznanili s samim projektom.

Nekaj, čemur so vsi partnerji zagotovo namenili veliko pozornosti, je tretja dejavnost, in sicer je to bila raziskava o obstoječih politikah glede priznavanja in potrjevanja neformalnega izobraževanja ter katalog zgodb o uspehu mladih v okviru neformalnih dejavnosti. Zelo zanimivo je, da večinoma države, ki sodelujejo v projektu, nimajo razvitih politik, ki bi priznavale neformalno izobraževanje, vendar jih izvajajo prek drugih dejavnosti in so priznane v nekaterih drugih zakonih. Zgodbe o uspehu Isidore, Andrijane, Miloša, Andjele, Ivana, Ane, Melisse in Yannisa so mladim navdahnile z



zadovoljstvom, dobili so tudi motivacijo k prijavi na projekt in s tem podajo svoj skromen prispevek k boljšemu razumevanju sveta NFL.



Vsi projektni partnerji so čakali nekaj, kar je pomenilo nadaljevanje projekta - usposabljanje za mladinske delavce v Cagliariju v Italiji, ki se je začelo 1. avgusta 2021. Usposabljanje je organizirala partnerska organizacija v projektu, TDM 2000. Usposabljanje je združilo približno 25 mladih iz 11 držav, njegov namen pa so bile izmenjava idej, mnenj in informacij o NFL. Med usposabljanjem so imeli mladi priložnost izvedeti, kaj je NFL, in spoznati metode prepoznavanja in potrjevanja NFL v Evropi ter tudi to, kako lahko mladi prispevajo k promociji NFL v državah, ki so članice projekta. To usposabljanje je bilo namenjeno tudi oblikovanju mreže mladih ambasadorjev, ki bodo v prihodnosti sodelovali pri projektu v državah, iz katerih so prihajali udeleženci.





Ena izmed najbolj zanimivih dejavnosti je bilo senčenje na delovnem mestu, v okviru katerega je eden izmed mladih iz vsake partnerske države za tri tedne odšel v eno od drugih držav v projektu, da bi na terenu "spremljal" delo organizacije, podal predloge za prihodnje dejavnosti, ki bi jih organizacije kasneje izvajale. Dejavnost senčenja bo še dodatno obogatila njihovo potovanje, izkušnje ter jim pomagala pri učenju novih stvari in spoznavanju nove kulture. Do sedaj je bilo opravljenih 11 senčenj na delovnem mestu; Elsa je bila v Istanbulu, Melissa v Solunu, Daniela v Mostarju, Natalija v Novem mestu, Greta v Podgorici, Kamila v Cagliariju, Andjela v Kumanovu, Sena v Šabcu ... O njihovih izkušnjah si lahko več preberete na Facebook strani: <https://www.facebook.com/YAMNFL>



Novembra 2021 je bilo v Mostarju organizirano srečanje, namenjeno vmesni evalvaciji, katere namen je bil spremljanje trenutnih projektnih dejavnosti ter spremljanje kakovosti in organizacije drugih. Hkrati je bila organizirana tudi mladinska konferenca, na kateri se je zbralo 25 udeležencev. Na konferenci so mladi ambasadorji delili svoje izkušnje o senčenju na delovnem mestu, govorili so o NFE, raziskavi, ki je bila opravljena; vrhunec konference pa je bil izdelava načrta za prihodnje aktivnosti, ki bodo organizirane v 11 državah, ki sodelujejo v projektu, in lokalnih info točkah ter lokalnih delavnicah.



V vsaki državi so lokalni partnerji skupaj z mladimi ambasadorji odprli lokalne informacijske točke, kjer so mladi lahko dobili informacije o vsem, kar je povezano z NFE. Na konferenci so lahko sodelovali različni deležniki, mladi, podjetja, ustanove, organizacije, ki se ukvarjajo s to temo ali se nameravajo z njo ukvarjati v prihodnosti.

Lokalnih akcij se je udeležilo več kot tisoč ljudi v 11 državah. V vsaki državi so bile izvedene štiri lokalne delavnice, z namenom, da bi zagotovili večjo udeležbo javnosti in dosegli več podeželskih območij, kjer so ideje o neformalnem učenju običajno manj znane. Mladi ambasadorji so sami sodelovali pri pripravi delavnic in njihovem izvajanju, v delavnice so morali vključiti različne deležnike: izvajalce izobraževanja (šola/univerza), lokalno ustanovo in podjetje. Delavnice so služile tudi za izbor udeležencev za mladinsko izmenjavo v Istanbulu.

Zadnja mobilnost, to je mladinska izmenjava, je bila v okviru projekta izvedena v Istanbulu, kjer se je zbralo 55 udeležencev. Udeleženci izmenjave so bili mladi, ki prej niso bili neposredno vključeni v projekt. Večina mladih se je prek te izmenjave prvič srečala z neformalnim izobraževanjem.

Trenutno poteka priprava osnutka politike priznavanja in potrjevanja NFL. Po zbiranju idej, ki so jih imeli mladi, udeleženi v lokalnih dejavnostih, so mladi ambasadorji dodatno prispevali s svojimi zamislimi glede priznavanja in potrjevanja NFL.



POLITIKE PRIZNAVANJA IN POTRJEVANJA NFL V DRŽAVAH, KI SODELUJEJO V PROJEKTU:

Prva publikacija, ki je bila pripravljena v okviru projekta Youth Ambassadors, je vsebovala pregled dejanskega stanja v državah, ki so sodelovale v projektu.

Naj spomnimo, da EU in Svet Evrope neformalno izobraževanje opredeljujeta kot namensko in prostovoljno izobraževanje, ki poteka v različnih okoljih in okoliščinah ter za katerega usposabljanje in učenje nista nujno edina ali glavna dejavnost.

Validacija neformalnega izobraževanja in priznavanje v državah, ki so članice projekta, v bistvu ne obstajata.

ALBANIJA

V Albaniji ni posebnega zakona o neformalnem izobraževanju, vendar je zajeto v različnih nacionalnih strategijah za izobraževanje civilne družbe v okviru akcijskega načrta 2015-2020.

Zakon št. 75/2019 "O mladih" opredeljuje neformalno izobraževanje za mlade kot vsako dejavnost, organizirano in prilagojeno mladim, zunaj formalnega izobraževalnega sistema, ki temelji na potrebah in interesih mladih, načelih prostovoljstva in aktivne udeležbe mladih v učnih procesih. za razvoj osebnih potencialov, aktivno sodelovanje v družbi in dostop do trga dela.

V **7. členu** tega zakona je določeno, da enote lokalne samouprave razvijajo in izvajajo lokalne politike na področju mladine ter so odgovorne za: spodbujanje prostovoljstva mladih in njihovega neformalnega izobraževanja itd.

14. člen: Mladinsko delo se uresničuje z vključevanjem in aktiviranjem mladih v dejavnosti, ki odražajo njihove potrebe, interese, ideje in izkušnje. S tem procesom neformalnega učenja mladi pridobivajo znanje, spretnosti, vrednote in stališča, potrebna za osebni razvoj, socialno vključevanje in aktivno državljanstvo.

BOLGARIJA

V Bolgariji poklic mladinskega delavca ureja Zakon o mladini (2012), katerega besedilo določa, da je to odrasla oseba, ki je opravila posebno usposabljanje za delo z mladimi. Nacionalna strategija za mlade (2012-2020) mladinske delavce obravnava kot glavni vir za doseganje ciljev mladinske politike in jih opisuje kot "strokovnjake, ki imajo ključno vlogo pri osebnem, socialnem in ekonomskem razvoju ter opolnomočenju mladih". Pozneje je bil ta pojem uveden v nacionalno klasifikacijo poklicev in delovnih mest v Bolgariji.

Skratka, poklic mladinskega delavca je v Bolgariji zakonsko priznan, vendar se z izrazom "mladinski delavec" na splošno razume "socialni delavec", kar je nekoliko drugače. Bistvena razlika je v tem, da so pri mladinskem delu v ospredju mladi in da obstajajo dobre možnosti za preventivno delo, medtem ko so pri socialnem delu mladi pogosteje na obrobni položajih.



BOSNA IN HERCEGOVINA

Certificiranje - pomeni objavo ustreznih izobraževalnih dokumentov, ki potrjujejo, da so učni rezultati in spretnosti, ki jih je oseba pridobila v formalnem ali neformalnem izobraževanju, preverjeni in potrjeni s strani pristojnih organov v skladu z vnaprej določenimi merili in standardi.

Po končanih programih formalnega izobraževanja odraslih: osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju ali njunih posameznih delih ter usposabljanju in prekvalifikaciji se udeležencem izdajo javne listine - spričevala in diplome, ki imajo enako veljavnost, kot če bi jih pridobili med rednim izobraževanjem, ali javna spričevala, veljavna v zaključenih programih usposabljanja. Izobraževanje odraslih ter izdajanje listin, pridobljenih z opravljanjem mojstrskih izpitov, urejajo predpisi s področja izobraževanja odraslih in/ali predpisi s področja obrti.

GRČIJA

V Grčiji trenutno ni celovitega nacionalnega okvira za priznavanje neformalnega izobraževanja. Pravni okvir, ki bi temeljil na skupnih načelih za formalno izobraževanje in usposabljanje odraslih, še ni vzpostavljen, orodja za dokumentiranje znanja, spretnosti in kompetenc, pridobljenih z neformalnim izobraževanjem in učenjem, pa še niso sistematično razvita.

Izobraževanje v organiziranem izobraževalnem kontekstu zunaj formalnega izobraževalnega sistema lahko vodi do pridobitve nacionalno priznanih certifikatov. Vključuje poklicno usposabljanje, vseživljenjsko učenje in splošno izobraževanje odraslih. Njegov cilj je izboljšati vrsto spretnosti in kompetenc, razvijati ozaveščenost v družbi, pomagati posameznikom pri sprejemanju odločitev in krepiti samozavest. Tudi neformalno izobraževanje bi moralo biti prostovoljno in dostopno vsem, da bi lahko še naprej razvijali projekte za tako ranljive skupine.

Po drugi strani je za boljše razumevanje razvoja priznavanja neformalnega izobraževanja v Grčiji pomembno poudariti opredelitve, ki se v državi uporabljajo v zvezi z neformalnim učenjem, v primerjavi z opredelitvijo iz priporočila Sveta o priznavanju neformalnega izobraževanja iz leta 2012 neformalno izobraževanje v Grčiji nima enake opredelitve kot v drugih državah.

V skladu z grško zakonodajo (Zakon 3879/2010) neformalno izobraževanje vključuje:

- začetno poklicno usposabljanje;
- nadaljnje poklicno usposabljanje;
- splošno izobraževanje odraslih;
- vajeniški razred, ki je četrto leto po končani srednji poklicni šoli.

ITALIJA

Zakon št. 92/2012 o reformi trga dela vsebuje uradno opredelitev vseživljenjskega učenja: "Izraz vseživljenjsko učenje se nanaša na vse učne dejavnosti, ki se formalno, neformalno in priložnostno izvajajo v življenju z namenom izboljšanja znanja, spretnosti in kompetenc z osebnega, državlanskega, socialnega in/ali zaposlitvenega vidika.

Neformalno učenje je namerno izbrano učenje, ki poteka zunaj sistema formalnega izobraževanja in usposabljanja. Poteka v vsaki organizaciji za namen izobraževanja in usposabljanja, tudi v



prostovoljnih organih, nacionalnih organizacijah javnih služb, zasebnih organizacijah socialnega sektorja ali podjetjih.

Neformalno učenje se nanaša na dejavnosti, ki se izvajajo v vsakdanjem življenju, na delovnem mestu, doma in v prostem času, tudi brez namerne izbire.

Poleg tega isti zakon predvideva vzpostavitev nacionalnega javnega sistema za potrjevanje kompetenc na podlagi minimalnih standardov storitev in uniform po vsej državi.

"Potrdila, ki jih je mogoče certificirati", so strukturirana kombinacija znanj in spretnosti, ki jih je mogoče priznati kot formativne kreditne točke s posebnim postopkom za potrjevanje neformalnega in priložnostnega učenja. Certificiranje kompetenc je opredeljeno kot javno delo, ki zagotavlja preglednost učenja in priznavanje v skladu s cilji, ki jih je določila Evropska unija. Certifikat, diploma ali kvalifikacija uradno potrjuje, da je ocenjevanje in potrjevanje opravila javna institucija ali pooblaščen subjekt.

KOSOVO

Na Kosovu so pripravili nacionalni regulativni okvir, ki je skladen s Priporočilom Sveta o potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja. Glavna politična usmeritev in pravni okvir sta vzpostavljena, sekundarna zakonodaja pa se izvaja od leta 2019. Regulativni okvir zajema visokošolsko izobraževanje (VŠ) ter poklicno izobraževanje in usposabljanje (PIU), vključno z začetnim in nadaljevalnim PIU, ne zajema pa splošnega izobraževanja.

Ureditev potrjevanja je povezana s kosovskim ogrodjem kvalifikacij (KQF), prek potrjevanja predhodnega učenja pa se lahko podeljujejo le kvalifikacije, ki so potrjene in vpisane v KQF. Učni izidi so referenčne točke za potrjevanje, kar omogoča pridobitev delne ali popolne kvalifikacije s potrjevanjem predhodnega učenja.

Postopek potrjevanja je sestavljen iz štirih stopenj:

- identifikacija;
- dokumentiranje;
- ocenjevanje;
- potrjevanje učnih izidov.

Vse te faze so podprte z usmerjanjem in svetovanjem strokovnjakov za potrjevanje, kot so koordinatorji, mentorji ter notranji in zunanji ocenjevalci. Vendar je vključenost socialnih partnerjev zelo slaba in skupaj s šibko zavezanostjo vlade, da sprostí sredstva za dodatno osebje Nacionalne agencije za kvalifikacije, ostaja največji izziv za učinkovito izvajanje procesa v prihodnosti..

ČRNA GORA

Zakon o državnih poklicnih kvalifikacijah posameznikom omogoča pridobitev državno priznane poklicne kvalifikacije na različne načine:

- izpolnjevanje modulov, kadar javno veljavni izobraževalni program temelji na več strokovnih standardih;
- preverjanje znanja, spretnosti in kompetenc po zaključku izobraževalnega programa za odrasle v skladu z izpitnim katalogom;
- z neposrednim preverjanjem znanja, spretnosti in kompetenc v skladu z izpitnim katalogom.



Izobraževalni programi, katerih zaključek vodi k pridobitvi kvalifikacij na ravni izobraževanja, temeljijo na več poklicnih standardih. Poklicna kvalifikacija temelji na enem poklicnem standardu. Če je izobraževalni program modulariziran, je mogoče pridobiti poklicno kvalifikacijo z dokončanjem določenega modula, ki temelji na poklicnih standardih. Tako modularizirani programi poklicnega izobraževanja omogočajo tistim, ki so opustili izobraževanje, odraslim, ki želijo postopoma pridobiti raven izobrazbe, ali dijakom s posebnimi izobraževalnimi potrebami, da pridobijo poklicno kvalifikacijo za en del programa (modul).

Ko govorimo o zakonu o neformalnem izobraževanju, posebnega zakona ni, vendar je prek zakona o mladini razvidno, da ima neformalno izobraževanje velik vpliv na mlade.

SEVERNA MAKEDONIJA

Edina strategija, ki omenja neformalno izobraževanje v Severni Makedoniji, je nacionalna strategija za mlade (2016-2025). Natančneje, v tej strategiji je eden od glavnih ciljev: "Prilagoditi pravni okvir neformalnega izobraževanja v skladu z naravo mladinskega sektorja in s široko uporabo standardov Evropske unije."

V okviru tega cilja je navedenih več ukrepov:

- razširitev meril za državno akreditirane ponudnike neformalnega izobraževanja z uporabo evropskih priporočil in smernic za identifikacijo in akreditacijo neformalnega izobraževanja ob upoštevanju posebnosti mladinskega sektorja.
- akreditiranje mladinskih organizacij in drugih organizacij civilne družbe, ki zagotavljajo neformalno izobraževanje.
- priznavanje, primerljivost ter prenos spretnosti in znanja z uporabo mehanizmov, podobnih evropskim.
- redne raziskave o družbenem in gospodarskem vplivu neformalnega izobraževanja.
- podpora za izboljšanje kakovosti pri zagotavljanju neformalnega izobraževanja.
- nadaljnje spodbujanje koncepta neformalnega izobraževanja med drugimi socialnimi partnerji, zlasti gospodarskimi subjekti, v smislu priznavanja pridobljenih spretnosti in kompetenc.

SRBIJA

Kljub temu da je Nacionalno združenje mladinskih delavcev (NAPOR) razvilo učni načrt za različne stopnje izobraževanja na področju mladinskega dela, je NFL še vedno le majhen del nacionalnega zakona o mladini v opredelitvi mladinskega dela. Leta 2022 bo potekala velika revizija nacionalne strategije za mlade in zakona o mladini, kjer nameravajo opredeliti drugačen cilj strategije (posebej samo za mladinsko delo) in natančno opredeliti, kje lahko mladinski delavci delajo, zato bi morali biti standardi NFL znani.

Na skupščini NAPOR 29. januarja 2022 so bili predstavljeni načrti za prihodnost o razvoju in potrjevanju poklicev v okviru mladinskih klubov in mladinskih centrov, izobraževalnem procesu, ki ga bodo akreditirale nacionalne institucije, certifikati in diplome.



SLOVENIJA

Neformalno učenje je odgovor na potrebo po upoštevanju sposobnosti in spretnosti, pridobljenih v življenju, brez potrebe po diplomi, ki bi to dokazovala. Vseživljenjsko učenje je potrebno zaradi neštetihi sprememb, s katerimi se soočamo, in številnih zahtev družbenega konteksta (kulturnih, gospodarskih itd.). Čas, ko je bilo izobraževanje sinonim za šolanje, je zaostal, saj izobraževanje oživlja dimenzijo vseživljenjskega učenja in postaja ključni element za razvoj sedanjih družb, družb usposabljanja in znanja.

V Sloveniji je od vključitve učencev v šolsko življenje postalo formalno in predpisano šolsko izobraževanje združljivo z drugimi dejavnostmi neformalnega izobraževanja, kot so dejavnosti, povezane s športom, kulturo in prostim časom. Tako v predšolskem in osnovnošolskem izobraževanju kot v dejavnostih neformalnega izobraževanja se uporabljajo različne metodologije in dejavnosti z visoko stopnjo sodelovanja, kjer je učenec glavni akter in v sodelovanju s sošolci postopoma dosega samoizobraževanje in zori skozi učne procese. sodelovanje in povezovanje. Zato imajo, ko dosežejo mladostniško obdobje, široko predznanje o uporabi teh tehnik, razvitih na področju izobraževanja, in njihovem pozitivnem prispevku k učnemu procesu. Ko gre za dejavnosti, ki jih izvajajo prostovoljno in zunaj pouka, učenci kažejo bolj pozitivno naravnost in na splošno dosegajo zelo zadovoljive rezultate z izobraževalnega vidika.

TURČIJA

Metode neformalnega učenja v Turčiji so na splošno opredeljene kot vseživljenjsko učenje. Znano je, da je namenjeno zagotavljanju poklicnih tečajev ali usposabljanja za ženske. Vendar pa metode neformalnega učenja, ki temeljijo v Evropski uniji, omogočajo ljudem vseh starosti, da se specializirajo za določen predmet in pridobijo mednarodno priznan certifikat. Hkrati jim pomaga pri spreminjanju družbe, bolj ponotranjijo problematiko in jim omogoča, da se svobodno izražajo v procesih odločanja. Ta tehnika, ki pomaga pri učenju vsakemu posamezniku, ne glede na starost, omogoča, da je predmet trajnejši in da se uči z izmenjavo izkušenj. Pogosta uporaba teh metod s strani lokalnih, nacionalnih in mednarodnih organizacij ter nevladnih organizacij mladim veliko doprinese.

SODELOVANJE Z VLADO NA PODROČJU NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA::

ALBANIJA

V Albaniji, ki je bila izbrana za prestolnico mladih, trenutno potekajo okrogle mize in druge skupne akcije za priznanje NFL, saj je to zelo težka naloga, ker obstaja velika vrzel pri sodelovanju med organizacijami civilne družbe in vlado.

Albanska vlada je trenutno naredila nekaj korakov na področju politike razvoja mladih, vendar je treba veliko več narediti tudi na področju strategije, ki obstaja, in na področju priznavanja certifikatov, podeljenih na področju neformalnega izobraževanja. Albanska vlada je sprejela nekaj ukrepov na področju razvojnih politik za mlade, vendar brez podpore organizacij civilne družbe in tistih, ki se s tem ukvarjajo že vrsto let, ne bo nikoli dosegla pravih in konkretnih rezultatov, ki jih vsi potrebujejo.



BOLGARIJA

V Bolgariji mednarodna raziskava PISA iz leta 2019 kaže, da 47 % devetošolcev ne dosega minimalne ravni pismenosti, kar pomeni, da jih skoraj polovica ne razume prebranega. V zvezi s tem neformalno izobraževanje velja za dolgo pričakovanega rešitelja, ki bo nadomestil vrzeli in primanjkljaje formalnega izobraževanja.

Nekateri od ukrepov, sprejetih za reševanje teh vprašanj, so:

- Zakon o nacionalnih knjižnicah (Zakon o javnih čitalnicah) ureja možnosti za neformalno izobraževanje otrok in odraslih.
- Ministrstvo za izobraževanje in znanost je izvajalo projekt - "Vzpostavitev sistema za ugotavljanje in priznavanje neformalno pridobljenega znanja, spretnosti in kompetenc". (2012-2014);
- Pravilnik o pogojih in postopku vrednotenja poklicnega znanja, spretnosti in kompetenc, pridobljenih z neformalnim učenjem ali samoizobraževanjem;
- Fundacija Učenje za Bolgarijo - ustvarja program, ki pripravlja, usposablja in podpira nove učitelje v bolgarskem šolskem sistemu. Neformalno si fundacija prizadeva pripraviti učitelje za delo v najtežjih šolah - kjer učenci nimajo funkcionalne pismenosti.

BOSNA IN HERCEGOVINA

Neformalno izobraževanje je tesno povezano s konceptom družbene enakosti, tj. z zagotavljanjem enakih možnosti za vse. Pomembno je poudariti, da obstajajo razlike v pristopu k formalnemu izobraževanju žensk in moških, zlasti tistih, ki prihajajo s podeželja. Različna obravnava se odraža predvsem na področju izobraževanja in zaposlovanja, prav neformalno izobraževanje pa je tisto, ki naj bi zmanjšalo te razlike in pomagalo pri doseganju življenja in zaposlitve v mestih in na podeželju. V Bosni in Hercegovini obstaja splošna težava, ki se kaže v tem, da izobraževalni sistem ni prilagojen potrebam trga. Ta problem se kaže tudi v marginalizaciji neformalnega izobraževanja odraslih."

Nekatere analize in raziskave so opozorile na težave, ki obstajajo na področju neformalnega izobraževanja v Bosni in Hercegovini.:

- majhen odstotek diplom in spričeval, ki jih organizacije za neformalno izobraževanje izdajo svojim uspešnim študentom in so priznane;
- neformalno izobraževanje ni dovolj razvito, da bi ustrezalo sodobnim zahtevam trga dela;
- strateško načrtovanje na področju neformalnega izobraževanja je nezadostno, kar je vzrok za nedefinirano in nenačrtovano delovanje.



GRČIJA

Ko govorimo o Grčiji in sodelovanju z vlado, so razmere bolj ali manj enake kot v večini držav.

- V skladu z zakonom 4763/2020 se neformalno izobraževanje nanaša na učenje z neko vrsto učne podpore, ki se uresničuje z načrtovanimi dejavnostmi v smislu kognitivnih ciljev in časa, ki je na voljo za učenje. Nanaša se lahko na programe, povezane s poklicnimi spretnostmi, opismenjevanjem odraslih, pa tudi na osnovnošolsko izobraževanje za osipnike.
- V skladu z zakonom 4115/13 je EOPPEP nacionalni organ za akreditacijo vhodnih in izhodnih vrednosti za neformalno izobraževanje in neformalno učenje. EOPPEP deluje kot nacionalna struktura za evropske mreže, ki upravljajo vprašanja kvalifikacij in evropska orodja za preglednost in mobilnost..

EOPPEP razvija in izvaja celovite nacionalne sisteme za akreditacijo neformalnega in priložnostnega učenja ter zagotavlja znanstveno in tehnično podporo pri oblikovanju in izvajanju nacionalnih politik karierne orientacije ter zagotavljanju takšnih storitev v Grčiji. Cilj programa EOPPEP je zagotoviti kakovost na naslednjih področjih:

- a) viri: akreditirani ponudniki storitev, ki izvajajo programe poklicnega izobraževanja, razvite v skladu z akreditiranimi standardi in specifikacijami na podlagi akreditiranih poklicnih profilov, zaposlujejo akreditirane izobraževalce odraslih s pomočjo akreditiranih strokovnjakov za podporne storitve za socialno prikrajšane skupine;
- b) učni izidi: akreditirano znanje, spretnosti in kompetence, pridobljene z neformalnim in priložnostnim učenjem ter potrjevanjem kvalifikacij;
- c) storitve strokovnega usmerjanja in svetovanja: trajnostne storitve in orodja za podporo državljanom vseh starosti ter izobraževalne informacije v skladu z najnovejšimi aplikacijami IKT.

V zvezi s potrjevanjem neformalnega učenja, predvidenega v strukturah, predstavljenih v tem poglavju, zakon 4763/2020 določa, da izobraževalne programe DKVM potrjuje EOPPEP, pa tudi potrjevanje učnih rezultatov KDVM.

ITALIJA

V Italiji je sodelovanje z vlado nekoliko zapleteno, zlasti ker vlada na področju neformalnega izobraževanja omogoča različnim regijam, da imajo na tem področju lastno strategijo.

Dežela Sardinija ima svojo lastno strategijo na področju NFE. V našem primeru smo se o tem že večkrat pogovarjali in trenutno obstaja sistem za potrjevanje kompetenc, ki je zelo zapleten in zagotovo ni prilagojen trenutnim potrebam in razmeram.

Vsekakor pa se nenehno pogovarjamo z regionalnimi institucijami, da bi skupaj sodelovali pri priznavanju mladinskega dela in osebnosti mladinskega delavca, pa tudi pomena ukrepov mobilnosti.



Zelo pomembno je, da zelo dobro sodelujemo z Univerzo na Sardiniji. Podpisan je bil protokol o priznavanju posojil z udeležbo v dejavnostih neformalnega učenja v tujini.

Dejstvo je, da mladinsko delo v Italiji ni pravno priznано. Na regionalni ravni obstaja možnost, da se pripravi seznam mladinskih delavcev, ki bi vključeval ustrezna znanja in spretnosti, pa tudi zahteve, ki bi jih morali izpolnjevati, da bi bili na seznamu mladinskih delavcev.

Tudi na nacionalni ravni se dogajajo različne stvari: naj omenim le eno: Italijanska mladinska agencija je skupaj z neapeljsko univerzo Federico II ustanovila prvi magistrski študij za mladinske delavce, kar pomeni, da obstaja zamisel o nadaljnjem priznavanju te vloge na nacionalni ravni, ali vsaj o krepitvi zmogljivosti ljudi na tem področju.

KOSOVO

Ker ima Kosovo razvit nacionalni regulativni okvir, ki je v skladu s priporočili Sveta za priznavanje neformalnega izobraževanja, je sodelovanje z vlado dobro. Vlada želi neizmerno prispevati k razvoju mladinskih politik, zlasti na področju razvoja neformalnega izobraževanja in prostovoljstva. V vseh državah Zahodnega Balkana si moramo prizadevati za razvoj najkakovostnejšega izobraževanja.

Kar je prednostna naloga v prihodnosti, je, da prek vrste razpisov za mlade, ki bodo obstajali, neposredno iščemo podporo vlade, da bi se skupaj z mladimi vključili v razvoj mladinskih politik.

ČRNA GORA

V tem segmentu obstaja sodelovanje z vlado, ki na različne načine podpira neformalne dejavnosti. Organizirajo se okrogle mize, sodeluje se na dogodkih, ki so strogo povezani s to temo, delovne skupine, povezane z Zakonom o mladini, Jamstvi za mlade, Zakonom o prostovoljstvu.

To je eden od načinov sodelovanja. Mladinski delavec, tako kot v nekaterih državah v regiji, ne obstaja kot predpoklicno udejstvovanje. V obstoječih zakonih je veliko lukenj, ki jih je treba spremeniti. V Črni gori ni več ministrstva za mladino, ampak Direktorat za šport in mladino, kot je obstajal pred nekaj leti. Velik problem v Črni gori je kakovost samega izobraževanja. Organizacije civilne družbe imajo na tem področju veliko zmogljivosti. Zato je potrebno boljše sodelovanje med obema sektorjema, da bi skupaj dosegli boljše in skupno rešitev.

SEVERNA MAKEDONIJA

V Severni Makedoniji so skušali sodelovati z vlado, da bi dosegli rešitev, vendar nič ni bilo uspešno.

V zadnjih nekaj letih smo sprejeli Zakon o participaciji mladih in mladinskih politikah v Severni Makedoniji, ki določa, da mora vsaka občina v Severni Makedoniji odpreti mladinski center.

Tako je bil leta 2021 objavljen razpis za usposabljanje mladinskih delavcev za pridobitev certifikatov. Na tem usposabljanju je bilo certificiranih skupno 14 mladinskih delavcev. Ti certificirani mladinski delavci bodo imeli priložnost delati v mladinskih centrih, ki jih bo odprla občina.



Drugo usposabljanje za mladinske delavce bo potekalo v letošnjem letu. Poleg tega je v preteklosti na eni od univerz obstajala generacija, ki je študirala tudi mladinsko delo, vendar število študentov, ki so študirali ta program, ni znano.

SRBIJA

Sama organizacija je izvedla številne mednarodne in nacionalne projekte, ki so vključevali različne metode in prakse NFL v posebna okolja za delo z mladimi. Večinoma so bile organizirane delovne skupine, ki jih je oblikovalo Ministrstvo za mladino in šport in v katerih so organizacije lahko sodelovale v procesih odločanja, povezanih s priznanjem NFL (2015 in zdaj 2022). Enako je bilo pri reviziji lokalnih akcijskih načrtov v različnih skupnostih, vendar je težava v tem, da vse lokalne občine nimajo lokalnih akcijskih načrtov za mlade ali celo lokalnih uradov za mladino. Na primer Novi Sad, druga največja prestolnica v Srbiji, ima lokalni akcijski načrt za mlade, vendar že več kot pet let nima lokalnega urada za mlade, zato prihaja do nesoglasij glede geografije, razvoja politike in mladinskih dejavnosti.

Po zadnjih podatkih, razkritih na letni skupščini NAPOR (januar 2022), je več kot 200 certificiranih mladinskih delavcev in mladinskih voditeljev v okviru NAPOR ter več kot 450 certificiranih mladinskih delavcev na prejšnjih univerzitetnih tečajih. so akreditirani na Univerzi Jonkoping na Švedskem, izvajata pa jih Inštitut za socialno izobraževanje PRONI in Center za mladinsko delo v Novem Sadu v Srbiji).

Večina mladinskih delavcev zaradi sistema in njemu pripadajočega političnega ozračja, ki ga ne podpira, zapusti poklic mladinskega delavca in zamenja za poklic, ki je na trgu dela bolj priljubljen in iskan.

SLOVENIJA

Ocenjevanje znanja, spretnosti in kompetenc odraslih, pridobljenih z neformalnim in priložnostnim učenjem, je v Sloveniji vsako leto pomembnejše za posameznika in družbo. Leta 2007 je bila pod okriljem Ministrstva za šolstvo in šport pripravljena Strategija vseživljenjskega učenja, ki opredeljuje glavne ukrepe, ki jih je treba izvesti za uresničevanje koncepta in strategije vseživljenjskega učenja v pogojih našega življenja, dela in izobraževanja (Ministrstvo za šolstvo in šport, 2007).

V zadnjih dveh desetletjih so v Sloveniji potekale strokovne razprave s poudarkom na ugotavljanju in priznavanju neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, v devetdesetih letih so te razprave postale glasnejše, prve pobude pa so bile formalizirane leta 2000 z vzpostavitvijo sistema preverjanja in potrjevanja o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, ki omogoča pridobivanje poklicnih kvalifikacij na podlagi izkazanega in dokazanega znanja, spretnosti in kompetenc, ki jih posamezniki pridobijo zunaj formalnega izobraževalnega sistema, največkrat z delovnimi izkušnjami.

Prvi ukrep, ki je v Sloveniji uvedel priznavanje in vrednotenje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja v praksi, je bila vzpostavitev sistema preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij (v nadaljevanju NPK), predpisanega z Zakonom o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah iz leta 2000.

Sistem NPK posameznikom omogoča, da pridobijo nacionalno poklicno kvalifikacijo (pridobijo poklic, ne diplomo) na podlagi svojih (delovnih) izkušenj, ki jih preveri določena strokovna komisija. Omogoča vrednotenje znanja, spretnosti in kompetenc, pridobljenih zunaj formalnega šolskega sistema, z ugotavljanjem, evidentiranjem in vrednotenjem z veljavno listino, certifikatom. Ker je



postopek certificiranja hitrejši od postopka formalnega izobraževanja, omogoča hitro prilagajanje spremembam na trgu dela ter večjo prilagodljivost in zaposljivost posameznikov. Sistem NPC uporablja neformalno in priložnostno pridobljeno znanje, zlasti na področju trga dela in zaposlovanja.

V Sloveniji sta vzpostavljeni dve zakonsko urejeni poti oziroma dva osnovna namena priznavanja neformalno pridobljenega znanja, in sicer za:

- nadaljnje vključevanje v formalno izobraževanje (nadaljevanje prekinjenega izobraževanja ali nadaljevanje na višji stopnji, sprememba smeri izobraževanja itd.),
- priznavanje poklicnih kvalifikacij (sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij) na trgu dela.

TURČIJA

Področje neformalnega vseživljenjskega učenja v Turčiji izvaja ministrstvo za nacionalno izobraževanje. Usposabljanja organizirajo centri za javno izobraževanje, ki so prav tako povezani z ministrstvom, da bi otroci, mladi in odrasli pridobili znanje in spretnosti. Usposabljanja organizirajo specializirani trenerji.

Načela neformalnega izobraževanja, ki jih je sprejela država, so naslednja:

- a) dostopnost;
- b) ustreznost;
- c) kontinuiteta;
- d) veljavnost;
- e) načrtovanje;
- f) odprtost za inovacije in razvoj;
- g) prostovoljstvo;
- h) izobraževanje;
- i) vseživljenjsko učenje;
- j) znanost in integriteta;
- k) sodelovanje in usklajevanje.

Kljub sistematičnemu zagotavljanju tako široke pokritosti neformalnega izobraževanja v Turčiji del, ki ga izvajajo nevladne organizacije in mladinsko delo, še vedno ni pravno priznan. Vendar pa se pojavljajo težave pri njihovem strokovnem priznavanju, tudi s strani državnih trenerjev, socialne pravice pa niso dovolj razvite.

Čeprav se mladinsko delo v Turčiji iz dneva v dan povečuje, država še vedno ne priznava mladinskih delavcev. Javnost pa nima dovolj informacij o opredelitvi mladinskega delavca. Pravzaprav se ta opredelitev pogosto primerja z mladinskimi voditelji, ki delujejo v okviru ministrstva za mladino in šport. Pravzaprav večina ljudi mladinskega delavca sploh ne vidi kot poklic.

Lahko celo trdimo, da "prostovoljstvo" na tem področju v turških razmerah ustvarja oviro za priznavanje mladinskega dela kot poklica. Pa vendar bi bilo treba v sodelovanju z vlado storiti še veliko več, da bi mladinski delavec pridobil poklicno priznanje.



KAJ PRAVIJO MLADI O NFL V SVOJI LOKALNI SKUPNOSTI:

Mladi so kot pobudniki sprememb v družbi predstavili svoj pogled na temo prek lokalnih dejavnosti, kar nam je dalo dodatne povratne informacije, da smo jih lahko predlagali.

V **Albaniji** mladi menijo, da je NFL najučinkovitejši način učenja, saj se močno razlikuje od tradicionalnega učenja, ki ga uporabljajo v formalnem sistemu. Mladi si želijo, da bi bili bolj prisotni pri dejavnostih, ki vključujejo NFL, in bi radi videli, da bi bil NFL bolj dostopen mladim samim.

V **Bolgariji** v današnjih razmerah, ko so mladi, učitelji, vzgojitelji in mladinski delavci pogosto izčrpani zaradi digitalnega prehoda, mladi bolj verjetno vidijo dejavnosti NFL kot dodatna dolgočasna opravila.



Mladi vidijo NFL tudi kot vse, kar je zunaj šolskega učnega načrta: spletni tečajji, občolske dejavnosti, športni programi, izobraževalni tečajji, seminarji itd. Odvisno od vrste dejavnosti lahko mladi NFL dojemajo kot nekaj zabavnega in koristnega ali pa, kot je bilo omenjeno zgoraj, kot nekaj napornega in dolgočasnega.

V **Bosni in Hercegovini** mladi opredeljujejo NFL kot orodje, ki jim pomaga izboljšati se zunaj šolskega sistema. Številne organizacije ponujajo možnosti za NFL, vendar jim po drugi strani veliko časa, ki jim ga vzame šola, preprosto ne omogoča, da bi se NFL posvetili v tolikšni meri, kot bi si želeli. Tisto, kar vsekakor predstavlja zlom, je, da je potrebno boljše sodelovanje med vladami in organizacijami civilne družbe.



V **Grčiji** mladi opredeljujejo NFL kot alternativno ali dopolnilno obliko formalnega izobraževanja, s katero pridobivajo delovne izkušnje na potovanjih v druge države, razvijajo znanje tujih jezikov in sodelujejo pri prostovoljnem delu ter tako prispevajo k družbi. To so ljudje, ki jih zanima nenehno učenje, izboljšanje njihovih spretnosti in kompetenc. V nenehno razvijajočem se okolju se znanje povečuje z eksponentno hitrostjo, zahteve trga dela pa se nenehno spreminjajo. Zato sta usposabljanje in nadaljnje izobraževanje za današnjega mladinskega delavca stalna prednostna naloga..



V **Italiji** mladi opredeljujejo NFL kot zabaven način učenja, ki temelji na izkušnjah in ne na teoriji. Običajno ga povezujejo z mednarodnim sodelovanjem, potovanji in medkulturnim učenjem, saj so ga najpogosteje vajeni v okviru programa Erasmus+ ali podobnih programov. Med neformalnim in priložnostnim učenjem pogosto ne razlikujejo. Metodologija neformalnega izobraževanja in neformalno učenje, ki iz njega izhaja, je nekaj, kar je pomembno za življenje, pa tudi za razvoj trga dela. Za mlade je bolj zanimivo, bolj angažirano, z njim se je lažje povezati in se prek njega učiti ter je bolj uporabno. Nekaterih medpredmetnih spretnosti, ki se razvijajo z njim, se ni mogoče naučiti na



enak način kot z drugimi pristopi. Zato si je treba prizadevati, da bi razumeli, kako te dosežke potrditi in jih priznati.



Na **Kosovem** so med izvajanjem lokalnih dejavnosti udeležence vprašali, kako opredeljujejo NFL in kaj vedo o njem, pri čemer so se pokazale velike razlike med vasmi in mesti. Zlasti v majhni vasi, kjer se je lokalna dejavnost izvajala v šoli, je približno 5 mladih od 20 slišalo za ta izraz, 2 pa sta vedela, kaj je NFL. Edini razlog, da sta vedela, je bil ta, da sta bila del mednarodnega projekta, ki je izvajal nekatere dejavnosti na njuni šoli. Po drugi strani pa je na univerzi v Prištini na pedagoškem oddelku večina študentov izraz le slišala, ne da bi natančno poznala njegov pomen. Jezikovno so povedali, da gre za kombinacijo formalnega in neformalnega učenja, vendar niso imeli v mislih, kaj to pomeni in katere dejavnosti lahko vključimo pod NFL. Za te ljudi je NFL opredeljen kot izobraževalni proces zunaj učilnice/šole/univerze z dejavnostmi, ki jim lahko pomagajo pri osebni, izobraževalni in poklicni rasti.





V **Črni gori** mladi vidijo NFL kot obliko, v kateri lahko najdejo sebe in svoje delo v prihodnosti. Mladi na podeželju imajo veliko manj možnosti, vendar poskušajo pokazati svojo neizmerno motivacijo in si dati priložnost. Treba je delati na krepitvi institucionalnega okvira, razvijati programe za mlade in dajati več priložnosti.



V **Severni Makedoniji** je NFL nasprotje formalnega in strukturiranega učenja, kar pomeni, da je bolj prožen in mladim omogoča, da se učijo z različnimi metodami ter izražajo svoje načine učenja na bolj sproščen in ustvarjalen način. Če povzamem, NFL nam in mladim pomaga, da postanejo boljša različica sebe, vendar nas na področju NFL čaka še veliko dela, tesno moramo sodelovati z občino, z vlado, da bi našli rešitev, ki bi bila zakonsko priznana.





V **Srbiji** so vsi anketiranci že slišali za neformalno izobraževanje in ga opredeljujejo kot bistveni del razvoja vsakega mladega človeka in kot najdragocenejši vir, ki služi mladim. S to obliko učenja mladi postanejo ustvarjalni in inovativni ter je bistven del razvoja vsakega mladega človeka zaradi drugačnega pristopa, ki ga NFL uporablja za reševanje problemov, povezanih s formalnimi metodami izobraževanja.

Pridobivanje informacij iz knjig razvija določeno sposobnost, medtem ko učenje na neformalen način daje možnost učenja na različne načine, ki so za mlade bolj zanimivi. Z neformalnim izobraževanjem se mladi naučijo svobode izražanja, kar pomeni pravico do življenja ali pravico do izobraževanja, vendar je dejstvo, da veliko mladih odrasča brez znanja o teh osnovnih stvareh. Poleg tega ima neformalno izobraževanje veliko širšo vlogo, uči nas strpnosti, omogoča nam spoznavanje kolegov iz različnih držav, pomaga odpravljati predsodke in konflikte ter nam pusti dragoceno znanje kot bistveno lastnost. Izobraževanje je strukturirano in načrtovano zunaj formalnega izobraževalnega sistema, pri čemer učitelji/trenerji/vodje vodijo udeležence skozi učni proces, da bi dosegli učne rezultate.



V **Sloveniji** imamo vedno dve plati kovanca, zato jih lahko razdelimo v dve skupini. Prva skupina opredeljuje NFL kot zabaven, zanimiv, prijeten in koristen način učenja novih stvari in spoznavanja novih ljudi. Vidijo ga kot priložnost, da se naučijo stvari, ki jih zanimajo, zato jim avtomatično postane pomembnejši. Druga skupina lahko meni, da je NFL dolgočasen, neuporaben in nepotreben. Na srečo je prva skupina večja in še širša, napovedi so, da se bo v Sloveniji NFL še bolj vključil v vsakdanje življenje mladih. Glavni razlog je hiter razvoj in evolucija političnega, družbenega in gospodarskega prostora, ki zahteva stalno vključevanje mladih. Mladi si želijo, da bi se o NFL več govorilo v formalnih izobraževalnih ustanovah in organizacijah. Izrazili so potrebo po tem, da bi se priložnosti NFL pogosteje izpostavljale. Težko jim je, kadar morajo priložnosti poiskati sami. Sinergija med formalnim in neformalnim učenjem mora postati še močnejša..





V **Turčiji** je ta nova tehnika vključena v druge delovne predmete, tako da jih lahko prilagodim različnim temam s pregledom dejavnosti, ki smo jih izvajali, s predstavitvijo novih idej. Poleg tega so mladi navedli, da je to prijeten način učenja, in ker je njihovo sodelovanje v učnem procesu bolj aktivno, si naučeno zapomnijo. Neformalno izobraževanje bolj vključiti v njihovo učno življenje. Prav tako povečajte priznavanje kompetenc, ki jim jih prinaša neformalno učenje, da bodo lahko vpliv NFL na njihov osebni razvoj in spretnosti prenesli v svoje poklicno življenje.



Metode neformalnega učenja so enako pomembne ne le za mlade, temveč tudi za odrasle. Osebnostni razvoj in učenje se začeta v otroštvu, vendar se nadaljujeta vse življenje. Širjenje neformalnega učenja skozi vse življenje je pomembno ne le na poklicnem področju, temveč tudi za boljšo kakovost življenja. V tem smislu menimo, da je treba povečati področja uporabe in priznavanja neformalnega izobraževanja, in za to se borimo.

PRIPOROČILA:

Da bi imeli resnične in cenjene rezultate, ko govorimo o NFL, moramo vzpostaviti boljšo komunikacijo z državnimi institucijami in jim predstaviti jasno sliko, zato moramo imeti v vsaki državi poseben oddelek, v katerem bo NFL priznala.

Po drugi strani pa si moramo prizadevati za dodatno izobraževanje mladih, jim razložiti, da NFL ni le tečaj ali usposabljanje, ampak je NFL nekaj, kar se dogaja vsak dan. Starši kot glavna točka otroka morajo biti seznanjeni z vsem. Razmere na Balkanu so zelo specifične. Tam so še vedno patriarhalne družbe in zaradi tega je treba starše dodatno izobraževati.

NFL je treba podpreti in priznati tako na lokalni kot na nacionalni ravni. Dostopna mora biti vsem in krita s strani države. Biti mora sodoben, da bo pokrival današnje potrebe mladih. In kar je najpomembnejše, pri potrjevanju je treba upoštevati spretnosti in znanja, pridobljena z dejavnostmi NFL. Dejstvo, da mora neformalno učenje podpirati in prispevati k zahtevam formalnega učenja, govori o njegovem pomenu in kaže, da samo formalno učenje ni dovolj. Še posebej v času pandemije pa se formalno izobraževanje sesuva pod bremenom vseh izzivov, s katerimi se v današnjih razmerah soočajo učitelji, vzgojitelji in mladi. V tem smislu neformalno izobraževanje velja za dolgo pričakovanega rešitelja, ki bo nadomestil vrzeli in primanjkljaje formalnega izobraževanja, ki potrebuje podporo in zlasti navdih.



Več je treba storiti za spodbujanje neformalnega izobraževanja, mlade pa je treba podpirati, da se bodo še naprej izpopolnjevali s sredstvi in metodami, ki so zanje učinkovite. Poklic mladinskega delavca in njegov pomen je treba priznati, vlada pa mora te strokovnjake podpirati, da bodo lahko opravljali učinkovito in koristno delo z mladimi.

Na lokalni ali nacionalni ravni je potrebno zagotoviti proračun za izvajanje dejavnosti NFL, da bodo na voljo vsem in večjemu številu ljudi, tako da bodo imeli od njih koristi. Prav tako bi bilo treba takšne dejavnosti bolj poglobljeno obravnavati kot del šolskega učnega načrta, saj je njihov vpliv pomemben.

Drugič, sodelovanje med šolami in izobraževalnimi centri/organizacijami na področju neformalnega učenja je treba okrepiti iz več razlogov. Tako bi bil proces neformalnega učenja učinkovitejši in za učence bolj zanimiv. Pedagoški delavci so običajno preveč izčrpani zaradi svojih rednih dnevnih obveznosti, vsiljevanje dodatnih obšolskih dejavnosti pa lahko privede do manjše učinkovitosti in motivacije učencev. Zato je vloga izobraževalnih centrov/organizacij ključna za odpravo te resne ovire v procesu izvajanja koristnih dejavnosti neformalnega učenja.

Področje, ki zahteva največ dela in pozornosti, je priznavanje neformalnega učenja. Evropska unija podpira ukrepe, ki dajejo prepoznavnost in vrednost spretnostim, pridobljenim z neformalnim ali priložnostnim (samostojnim) učenjem. Ta postopek priznavanja je povezan z uvedbo celovitega sistema, ki vključuje regulativni okvir, institucije, metodologijo za preverjanje znanja in spretnosti itd. Njegov namen je olajšati dostop do poklicnega usposabljanja in trga dela.

Na nacionalni ravni bi bilo treba v vsaki državi ustanoviti institucijo, ki bi:

- 1) vzpostavljala ustrezen regulativni okvir;
- 2) skrbela za oblikovanje posebne metodologije za validacijo in
- 3) urejala prakse ter bi morala učinkovito in koristno delovati pri priznavanju neformalnega učenja.

S tesnim sodelovanjem z občino, šolami, drugimi organizacijami civilne družbe in različnimi zainteresiranimi stranmi je mogoče izboljšati razmere na območju NFL in delo na področju afirmacije NFL na splošno.

SALTO je razvil evropsko strategijo usposabljanja za trenerje in mladinske delavce, ki delajo v tujini, vendar nacionalni okvir v večini držav ni v skladu s temi standardi..

Nekatere metode, ki so jih sodelujoče organizacije prepoznale kot pomembne pri reševanju tega problema, so:

- kombinirane dejavnosti, ki jih je potrebno izvajati z uporabo metod formalnega in neformalnega izobraževanja z mladimi v šolah. Razviti je potrebno integrirane učne načrte za uporabo v šolah z uporabo metod neformalnega izobraževanja;
- boljše sodelovanje z institucijami;
- boljše sodelovanje znotraj civilnega sektorja;
- mednarodna podpora organizacijam in vpliv na nacionalne vlade in pozneje na institucije EU;
- tečajji v okviru odprtega izobraževanja in izobraževanja na daljavo: tečajji, ki so po strukturi in metodologiji podobni osebnemu srečanju, vendar potekajo prek poštno korespondence ali elektronskih sredstev in družbenih omrežij ter združujejo predavatelje in študente, ki niso skupaj v učilnici;



- učne ure, ki združujejo teoretično poučevanje s praktičnim usposabljanjem na konferenci ali kongresu;
- zaradi boljših zaposlitvenih in drugih možnosti za mlade mora imeti NFL veliko bolj strukturirano prepoznavnost v smislu potrjevanja s strani različnih deležnikov, kot so gospodarske družbe, javne uprave in službe;
- vključevanje programov NFL skupaj s formalnimi programi, oblikovanje mešanih učnih načrtov in učnih programov na določenih področjih;
- kodificirati, kar se že izvaja v okviru neformalnega učenja, čeprav se ne imenuje tako, in to uporabiti kot primer;
- ustvarite posebne programe neformalnega učenja za določene naloge/spretnosti/delovna mesta;
- zagotoviti prikaze, kako lahko NFL spremeni življenje in gradi poklicno pot;
- vzpostavitev stalne panelne razprave z institucijami, podjetniki in drugimi ustreznimi zainteresiranimi stranmi, da bi razpravljali o tem, kako razviti strategijo priznavanja in zapisati korake naprej.

Pomen neformalnega izobraževanja, ki ga na splošno izvajajo mladinske nevladne organizacije in drugi ponudniki storitev na nacionalni ali lokalni ravni, prispeva k celostnemu pristopu k izobraževanju in opolnomočenju mladih. Neformalno izobraževanje ne le dopolnjuje formalno izobraževanje, ki ga zagotavljajo šole, ampak lahko tudi nadomešča pomanjkljivosti formalnega izobraževanja. Organizacije civilne družbe bi si morale v sodelovanju z vlado prizadevati za skupno rešitev glede priznavanja NFL.



Organizacije, ki so sodelovale pri pripravi publikacije:





Sledite nam na: <https://www.facebook.com/YAMNFL>



With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.